

Zápis z obhajoby disertační práce

Student: Mgr. Briana Čechová

Datum narození:

Identifikační číslo studenta:

Studijní program: Obecná teorie a dějiny umění a kultury

Studijní obor: filmová věda

Název disertační práce: „Flashback jako narativní prostředek pro vyjádření paměti. Československá nová vlna v zrcadle flashbacku.“

Jazyk práce: český

Jazyk obhajoby: český

Školitel: PhDr. Petra Hanáková, Ph.D.

Oponenti: prof. PhDr. Jan Bernard, CSc., doc. PhDr. Stanislava Přádná

Datum obhajoby: 15. 2. 2016

Místo obhajoby: KFS KK UK

Termín: řádný

Předseda komise: doc. PhDr. Ivan Klimeš

Členové komise: prof. PhDr. Petr Mareš, CSc., PhDr. Kateřina Svatoňová, Ph.D., Mgr. Lucie Česálková, Ph.D., Mgr. et MgA. Tereza Czesany Dvořáková, Ph.D.

Přítomní: dle prezenční listiny

16:15 Předseda komise doc. PhDr. Ivan Klimeš zahájil obhajobu, představil sebe a přítomné členy komise a přítomné oponenty. Přítomným pak představil studenta.

16:20 Student seznámil přítomné s tezemi své disertační práce. Sdělil zejména: Magisterské studium ukončila v r.1995 diplomovou prací na téma film a fotografie, po dvaceti letech se vrací s obhajobou disertační práce. Téma fotografie jako tajemství nositele času ji přivedlo ke zkoumání paměti. Disertační práce se skládá ze dvou částí – teoretické (pokouší se uchopit flashback jako narativní prostředek pro vyjadřování paměti) a analytické, kde bylo cílem potvrdit a dokázat, že práce s flashbackem je významný a charakteristický rys filmů nové vlny. Práce se tak snaží říct i něco nového o nové vlně jako takové. Byla potřeba vytvořit si teoretický základ, nejdůležitější nebyly paměťové obsahy, ale proces fungování paměti, a jaký způsobem je kinematografie schopna proces fungování paměti zachytit. Dostala se k filozofii paměti Henriho Bergsona, k pojmu trvání. Paměť není něco pasivního, ale že je to aktualizovaná rekonstruovaná minulost, je to vztah mezi minulostí a přítomností, je to vztah mezi aktuálním obrazem a

obrazem-vzpomínkou, jak říká Deleuze. Tento vztah je nám schopný zprostředkovat právě flashback. Flashback pak v práci analyzovala na základě narativní analýzy Gérara Genetta.

16:30 Oponent prof. Jan Bernard seznámil přítomné s hlavními body svého posudku a se závěrem, že doporučuje předloženou disertační práci k obhajobě. Položil studentovi tyto otázky: Zda analyzovala také literární předlohu filmů, nejen literární a technické scénáře. Dále nepochopil autorčino tvrzení: „Flashback je v němých filmech kompenzací zvuku, jehož je předzvěstí,“ proto žádá o vysvětlení. Má pochybnosti ohledně validní domněnky, že při spolupráci Vávry s Hrubínem by šlo u spisovatele o člověka filmově nezkušeného. Protože Hrubín byl vášnivým filmovým amatérem. Jistou výhradu má také k tomu, že ke kritickému kontextu nové vlny v kritikách ve Filmu a době postavila autorka časopis Kino, který byl populární časopis, kde se jen málokdy psalo něco důležitého, a nikoli např. Host do domu, Divadelní a filmové noviny, Kulturní život apod.

16:40 Oponentka doc. PhDr. Stanislava Přádná seznámila přítomné s hlavními body svého posudku a se závěrem, že doporučuje předloženou disertační práci k obhajobě. Položila studentce tyto otázky: Diskutabilní shledává Kachlíkův film Pršelo jim štěstí, Kachlík není autorsky souměřitelný s osobnostmi nové vlny, autorka příliš předimenzovaná formální stránky ve filmu.

16:50 Studentka reagovala na posudky oponentů a jejich položené otázky

Reaguje na výtku školitelky k telegrafickému výčtu filmů v úvodní kapitole, kterou navzdory námitkám školitelky i oponentky v práci zachovala. Vycházela z knihy Maureen Turimové, k tomu zde aplikovala znalost českých filmů. Cítila potřebu zasadit českou novou vlnu do kontextu světové kinematografie, aby nebyla izolovaná. Dále reaguje na výtku doc. Přádné ohledně zařazení Antonína Kachlíka a Ladislava Helgeho k představitelům nové vlny. Nechce povyšovat jejich filmy hodnotově, ale oba režiséři používají prostředky flashbacku. Vybrala si jen flashback k analýze, ne filmy jako celek, a proto i tito režiséři zapadají do jejího konceptu.

K výhradám pana prof. Bernarda – vysvětlit tvrzení, že flashback ve filmech 20. let kompenzuje zvuk, jehož je předzvěstí, to je názor Maureen Turimové, který se studentce zdál odvážný, nicméně ve 20. letech byly flashbacy populární, a jako by zvuk předjímají. Tvrzení bylo myšleno spíše do uvozovek, ne doslovně. Co se týče literárních předloh filmů, u filmů Smrt si

říká Engelchen a Zlatá reneta, jsou flashbacky již v literárních předlohách, je to již v literatuře. K výhradě k „filmově nezkušenému Hrubínovi“ si neporozuměli, o Hrubínově amatérské filmové tvorbě autorka ví, ale Hrubín se bál filmového jazyka a nenapsal žádný scénář přímo pro film. K výběhu časopisů Film a doba a Kino přistoupila proto, že vycházely v té době kontinuálně, oba tituly prošla důsledně číslo po čísle, procházela také Filmové noviny, ale u dalších titulů nebyla tak autoritativní, rešerše nebyla tak kompletní. Záměrně si tak vybrala jeden odborný časopis a jeden populární.

17:00 Oponenti se vyjádřili k vystoupení studenta (*zapsat stručně obsah*).

Doc. Příkladná uvádí, že zmiňované problémy probírali s Brianou Čechovou velmi detailně v době vzniku práce, včetně Kachlíka a quasi autenticity ve filmu Pršelo jim štěstí. Domnívá se, že studentka měla relevantní důkazy k tomu, že to není autentické, nejedná se podle jejího názoru o zdařilý film. Přečetla si více dobových recenzí a dává jim zapravdu.

Briana Čechová uvádí, že filmy nechce přeceňovat, ale hodily se jí do koncepce práce. Pro její potřeby nebylo zásadní, zda se jedná o zdařilé filmy či nikoli, zajímal ji flashback.

17:10 Předseda komise zahájil diskusi.

V následné diskusi vystoupil:

PhDr. Jan Svoboda, Ph.D. - Zda si autorka všímala vztahu narativního postupu k narativní perspektivě, k fokalizaci. Zda si všímala různého typu vztahu vypravěče k postavám apod.

Mgr. Briana Čechová: Termín fokalizátor v práci zmiňuje – narativní perspektiva, narativní hlas. Věnuje se tomu v analýze filmu Já truchlivý bůh, kde je více perspektiv.

Prof. Mareš: Fokalizace není jednotná, přechází se mezi fokalizacemi. Genettův pojem je transformován různými badateli atd. Fokalizace je hodně diskutovaný a hodně používaný termín.

Prof. Bernard se vrací ještě ke sporným autorům Helgemu a Kachlíkovi, a poznamenává, že v tvorbě jádra nové vlny (Forman, Chytilová, Schorm) se flashback nevyskytuje.

Mgr. Briana Čechová: Kategorie času pro ně nemá význam, vychází sice od jádra nové vlny, ale hlavních osobností se to netýká.

Prof. Mareš: Flashback je postup velmi starý. V 60. letech a v nových vlnách se používá tak, že ztěžuje divákovu orientaci. Ostré stříhy, záměrná komplikace výstavby díla, divák má problém rozlišit časové roviny.

17:20 Předseda komise ukončil samotnou obhajobu a komise zahájila neveřejné zasedání o klasifikaci obhajoby disertační práce.

Předseda komise seznámil studenta a přítomné s výsledkem obhajoby: komise hlasovala zdvižením ruky, počet členů komise 5 – přítomno členů komise 3 – kladných hlasů 3, záporných hlasů 0. Obhajoba disertační práce byla klasifikována prospěla.

Zapisovatel: Magda Španihelová

Doc. PhDr. Ivan Klimeš, předseda
komise

PhDr. Kateřina Svatoňová, člen
komise: